

Remissvar

Mottagare

Landsbygds- och infrastruktursdepartementet

Enheten

li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till:

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Datum: 2026-01-28

Dnr: LI2025/02146

Remissvar gällande utredningen Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg (SOU 2025:120)

Samhällsbyggarna är en förening för de som professionellt är engagerade i att utveckla, bygga och förvalta vår byggda miljö. Vi är en branschövergripande ideell nätverksorganisation med cirka 3 000 individuella medlemmar. Vad som gör Samhällsbyggarna unikt är vår bredd med spetskompetenser inom samhällsbyggnadsområdets alla delar. Detta remissvar utgår från föreningens arbete med utveckling och tillämpning av lagar och praxis som gynnar en effektiv samhällsbyggnadssektor där engagerade och kompetenta individer inom branschen är avgörande för framgång.

Övergripande synpunkter

Samhällsbyggarna välkomnar ambitionen att hitta alternativa former för genomförande av de infrastruktursatsningar som så väl behövs. En aspekt som även i denna utredning saknas är en analys av vilka de faktiskt tillgängliga resurserna för att bygga infrastruktur är. Pengar som en avgörande resurs kan över tid beslutas och tillhandahållas via stadsbudgeten. Den tillgängliga maskinella och mänskliga genomförandekapaciteten är emellertid enligt vår mening otillräcklig, i vart fall på kort sikt. Det riskerar att medföra att mer pengar och alternativ organisering inte hjälper i den utsträckning som förväntas.

Kompetens och kapacitet

Samhällsbyggarna vill betona vikten av att i vart fall övergripande analysera tillgänglig kapacitet som kan tillgodose de behov av genomförandekapacitet som satsningen på infrastruktur skapar. Resultatet av en sådan initial analys torde innebära att branschen, med insikt om de behov som följer av infrastruktursatsningarna, kommer att utveckla mer rationella byggmetoder och bygga upp personell kompetens för att kunna genomföra de planerade byggprojekten på ett effektivt sätt.

Hela samhällets behov

Utredningen har enligt sitt uppdrag ett fokus på genomförande av infrastrukturprojekt i den nationella planen. Det är bra när det gäller att konkret kunna välja ut projekt där alternativa genomförandeformer kan prövas och driva en generell utveckling av förmågan att genomföra projekten i en relativt splittrad struktur på leverantörssidan.

Vid sidan av infrastrukturplanen och den statliga planeringen av investeringar i infrastruktur finns en minst lika stor men fragmenterad investeringsverksamhet, främst inom den kommunala sektorn. Även där är investeringsbehovet ökande av samma orsaker som för den statliga infrastrukturen. När det gäller konkurrens om tillgänglig kapacitet och behov av utveckling av byggmetoder och kompetens bör även den volymen räknas med för att vi ska kunna effektivisera merparten av behovet av att förvalta och utveckla de fysiska tillgångarna inom den offentliga sektorn, alltför att kunna tillgodose övergripande behov som medborgare och näringsliv har.

Samhällsbyggarna vill lyfta möjligheten att, utifrån Trafikverkets systematiserade erfarenheter och kontinuerliga utveckling, utforma ett särskilt uppdrag där merparten av den offentliga sektorn samverkar för att effektivisera arbetet med att underhålla och utveckla infrastrukturen.

Utbildning och kontinuerlig kompetensförsörjning

Flera av våra högskolor och universitet arbetar för närvarande med att vidareutveckla sina utbildningar inom samhällsbyggnadsområdet. Det skulle vara intressant om skolornas arbete med att utveckla utbildningar inom samhällsbyggnadsområdet kunde koordineras med behovet av utökad kapacitet för att genomföra infrastrukturprojekt. Det innebär att även högskolorna och universiteten bör bjudas in till att medverka i arbetet med att effektivisera området.

Uppföljning

Utredningen belyser ett flertal varianter av organisering av infrastrukturprojekt som prövats i olika sammanhang. Det som väcker störst intresse är resonemanget om uppföljning. Erfarenhetsmässigt är det oftast systematisk uppföljning och erfarenhetsåterföring som får alltför lite uppmärksamhet. Deltagande individer går vidare till nya projekt med sin individuella erfarenhet som förhoppningsvis kommer till nytta i framtida projekt de deltar i. Däremot saknas ett uppföljningsarbete som ger en för branschen generell kunskapsutveckling både på beställarsidan och bland leverantörerna. Syftet skulle vara att effektivisera processerna för byggande och öka kvaliteten på slutprodukten i ett längre nyttjande- och förvaltningsskede.

Samhällsbyggarna ser gärna att delen av utredning som handlar om uppföljning får en fortsättning både inom Trafikverkets ordinarie verksamhet och inom ramen för nya organisatoriska former för genomförandet av infrastrukturprojekt.

Avslutande synpunkter

Att vidareutveckla och pröva olika organisatoriska former för genomförande av stora infrastrukturprojekt är välkommet. Exempel på sådana upplägg som kommit till av olika skäl beskrivs i utredningen. Syftet har ofta varit att tydliggöra ansvar baserat på finansiella intressen eller undvika konflikter utifrån olika huvudmäns ordinarie ansvarsområden.

Vi tolkar utredningen som att fokus nu tydligt är på effektivisering vid genomförandet snarare än de frågeställningar som drivit fram tidigare alternativa upplägg. Detta fokus bör följas av en utveckling av en ännu vassare process för uppföljning av projekten. Här kan

förslaget utvecklas eller i vart fall vidareutvecklas i den kommande implementeringen av förslaget.

Vi ser också en stor potential att vidareutveckla erfarenhetsåterföring på ett systematiskt allmänt tillgängligt sätt som kommer hela samhällsbyggnadssektorn till godo, inte minst de omfattande kommunala investeringsaktiviteterna avseende den fysiska infrastrukturen. Vi skulle välkomna ett särskilt uppdrag, gärna via Trafikverket, för att sprida och dela erfarenheter i första hand till hela den offentliga sektorn men i samverkan med ledande leverantörer av infrastrukturarbeten.

Dag Björklund
ordförande Samhällsbyggarna

